

STRATEGIJA BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA U REPUBLICI SRBIJI ("Sl. glasnik RS", br. 111/2006)

1. UVODNI DEO

Trgovina ljudima, a posebno ženama i decom je problem svetskih razmera. On jednako pogađa zemlje koje se nalaze u postkonfliktnom periodu, odnosno periodu ekonomske i društvene tranzicije, kao i industrijski razvijene zemlje. Trgovina ljudima, kao i sve druge aktivnosti koje su u vezi sa organizovanim kriminalom, nije ograničena na teritoriju samo jedne zemlje. Ovaj fenomen, obuhvatajući faze vrbovanja, transporta i eksploatacije žrtava, u svojim različitim oblicima dešava se na teritoriji zemalja porekla, tranzita i krajnjeg odredišta. U svim fazama - zemljama, žene, deca i muškarci podvrgavaju se raznovrsnim oblicima zlostavljanja i iskorišćavanja kojima se povređuju njihova osnovna ljudska prava.

Trgovina ljudima je višeslojan, kompleksan i dinamičan društveni fenomen koji zahteva sveobuhvatni (pravni i društveni) pristup problemu, odnosno primenu efikasnih mera na planu prevencije, suzbijanja, kažnjavanja učinilaca i zaštite žrtava, uz obaveznu međusobnu saradnju država. U skladu sa tim, Republika Srbija je izradila Strategiju borbe protiv trgovine ljudima (u daljem tekstu: Strategija). Ovaj dokument je izrađen prema Smernicama za nacionalne planove akcije Pakta stabilnosti¹ i u skladu sa Programom za izradu i realizaciju sveobuhvatnog nacionalnog odgovora na problem trgovine ljudima i najbolje prakse u regionu, pripremljenog od strane Međunarodnog centra za razvoj migracione politike (ICMPD).

Strategija Republike Srbije sastoji se od niza mera i aktivnosti koje treba preduzeti u cilju pravovremenog i sveobuhvatnog odgovora na problem trgovine ljudima u zemlji, sa posebnim naglaskom na zaštitu ljudskih prava žrtava. Izradom Strategije uspostavljeni su jasni strateški ciljevi koji treba da budu realizovani kroz različite aktivnosti državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija. Ove aktivnosti će biti posebno predstavljene i u Nacionalnom planu akcije za borbu protiv trgovine ljudima, koji će biti donet po usvajanju Strategije (u daljem tekstu: Akcioni plan), čije će usvajanje uslediti. Strategija predstavlja nacionalnu politiku borbe protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji i prvenstveno se bazira na zaštiti ljudskih prava žrtava.

¹ Ove smernice se mogu naći na: <http://www.stabilitypact.org/trafficking/default.asp>

2. ZAKONODAVNI OKVIR

Republika Srbija je nasledila međunarodno-pravne obaveze preuzete potpisivanjem Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i Protokola za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, kao i Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom, koji dopunjuju ovu konvenciju, usvojenu u Palermu od 12. do 15. decembra 2000. godine.

Konvencija Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: UN) protiv transnacionalnog organizovanog kriminala² ima za cilj promovisanje međunarodne saradnje policije i pravosuđa radi suzbijanja i sprečavanja transnacionalnog organizovanog kriminaliteta. Konvencija je pravno obavezujući instrument za države koje su je ratifikovale.

Sama država ima pravo izbora modaliteta konkretne primene UN Konvencije u nacionalno zakonodavstvo, dakle ili putem neposredne primene standarda međunarodnog prava, ili putem njihovog ugrađivanja u nacionalno zakonodavstvo.

Odredbom člana 26. Ustava Republike Srbije izričito je zabranjeno da niko ne može biti držan u ropstvu ili u položaju sličnom ropstvu, odnosno zabranjen je svaki oblik trgovine ljudima i prinudni rad.

Definicija trgovine ljudima sadržana u Protokolu o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovine ljudima, posebno ženama i decom, predstavljala je osnov po kome je u cilju suzbijanja trgovine ljudima u Republici Srbiji aprila 2003. godine, izmenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srbije novim članom 111b uvedeno krivično delo trgovina ljudima koje je obuhvatalo sve vidove trgovine ljudima.

Kako je u praksi došlo do problema u primeni člana 111b Krivičnog zakona Republike Srbije (konzumirao je i slučajeve trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi), ukazala se potreba za novim zakonodavnim rešenjem i preciznijoj definiciji ovih oblika kriminala. Stoga je u Republici Srbiji od 1. januara 2006. godine stupio na snagu novi Krivični zakonik koji je razdvojio i posebno sankcionisao trgovinu ljudima i nedozvoljeni prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi (odredbama člana 350).

Trgovina ljudima sankcionisana je u svojim osnovnim oblicima sledećim zakonskim odredbama:

² Konvencija UN usvojena je Rezolucijom A/PEC/55/25 od 15. novembra 2000. na pedeset i petoj sednici Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, a stupila je na snagu 29. septembra 2003.

Trgovina ljudima

Član 388

- (1) Ko silom ili pretnjom, dovođenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi, zloupotrebom ovlašćenja, poverenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog, zadržavanjem ličnih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, vrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaji, sakriva ili drži drugo lice, a u cilju eksploatacije njegovog rada, prinudnog rada, vršenja krivičnih dela, prostitucije ili druge vrste seksualne eksploatacije, prosjačenja, upotrebe u pornografske svrhe, uspostavljanja ropskog ili njemu sličnog odnosa, radi oduzimanja organa ili dela tela ili radi korišćenja u oružanim sukobima, kazniće se zatvorom od dve do deset godina.
- (2) Za delo iz stava 1. ovog člana učinjeno prema maloletnom licu učinilac će se kazniti kaznom propisanom za to delo i kad nije upotrebio silu, pretnju ili neki drugi od navedenih načina izvršenja.
- (3) Ako je delo iz stava 1. ovog člana učinjeno prema maloletnom licu, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje tri godine.
- (4) Ako je usled dela iz st. 1. i 3. ovog člana nastupila teška telesna povreda nekog lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do petnaest godina.
- (5) Ako je usled dela iz st. 1. i 3. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje deset godina.
- (6) Ko se bavi vršenjem krivičnog dela iz st. 1. do 3. ovog člana ili je delo izvršeno od strane organizovane grupe, kazniće se zatvorom najmanje pet godina.

Trgovina decom radi usvojenja

Član 389

- (1) Ko oduzme lice koje nije navršilo četrnaest godina radi njegovog usvojenja protivno važećim propisima ili ko usvoji takvo lice ili posreduje u takvom usvojenju ili ko u tom cilju kupi, proda ili preda drugo lice koje nije navršilo četrnaest godina ili ga prevozi, obezbeđuje mu smeštaj ili ga prikriva, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina.
- (2) Ko se bavi vršenjem delatnosti iz stava 1. ovog člana ili je delo izvršeno na organizovan način od strane više lica, kazniće se zatvorom najmanje tri godine.

Zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu

Član 390

- (1) Ko, kršeći pravila međunarodnog prava, stavi drugog u ropski ili njemu sličan odnos ili ga drži u takvom odnosu, kupi, proda, preda drugom licu ili posreduje u kupovini, prodaji ili predaji ovakvog lica ili podstiče drugog da proda svoju slobodu ili slobodu lica koje izdržava ili o kojem se stara, kazniće se zatvorom od jedne do deset godina.
- (2) Ko prevozi lica koja se nalaze u ropskom ili njemu sličnom odnosu iz jedne zemlje u drugu, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina.
- (3) Ko delo iz st. 1. i 2. ovog člana učini prema maloletnom licu, kazniće se zatvorom od pet do petnaest godina.
- U glavi 18. Krivičnog zakonika Republike Srbije krivičnim delima protiv polne slobode odredbama člana 184. i člana 185. sankcionisani su i posebni oblici trgovine decom.
- Takođe, u glavi 19. predviđena su krivična dela protiv braka i porodice, a odredbom člana 193. krivično delo zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica u kome ima elemenata trgovine decom.
- Od 1. januara 2006. godine stupio je na snagu Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku kojim se bliže uređuju uslovi i postupak za pružanje zaštite i pomoći učesnicima u krivičnom postupku i njima bliskim licima, koji su usled davanja iskaza ili obaveštenja značajnih za dokazivanje u krivičnom postupku izloženi opasnosti po život, zdravlje, fizički integritet, slobodu ili imovinu, kao i Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, koji će imati poseban značaj sa aspekta zaštite dečijih prava i sprovođenja principa Konvencije UN o pravima deteta, kao i dva fakultativna protokola: o prodaji dece, dečijoj pornografiji i dečijoj prostituciji i o učešću dece u oružanim sukobima.

3. POMOĆ I ZAŠTITA ŽRTAVA

Fenomen trgovine ljudima posebno pogađa žene i decu kao posledica nove društvene i političke realnosti. Takozvana "feminizacija siromaštva", tj. slaba zastupljenost žena i njihova diskriminacija na tržištu rada, naročito je karakteristična za zemlje u periodu tranzicije. Ovo, zajedno sa restriktivnom imigracionom politikom zapadnoevropskih zemalja i militarizacijom regiona u prethodnom periodu, jedan je od najčešćih uzroka trgovine ženama na Balkanu.

Broj žrtava, tj. obim i karakteristike trgovine ljudima je gotovo nemoguće utvrditi sa apsolutnom tačnošću. Ovo je delom posledica nepostojanja zajedničkih kriterijuma svih aktera u borbi protiv trgovine ljudima za identifikaciju žrtava, ali i posledica nepostojanja objedinjenog sistema sakupljanja podataka, koji bi se primenjivao uz obavezu poštovanja privatnosti i identiteta žrtava.

Od osnivanja Skloništa za žrtve trgovine ljudima (januar 2002. godine) od strane radnika Ministarstva unutrašnjih poslova prepoznato je i u sklonište smešteno ukupno 190 žrtava trgovine ljudima, od čega 39 domaćih državljana i 151 strani državljanin/ka.

Broj otkrivenih žrtava trgovine ljudima od strane policije i smeštenih u Sklonište za žrtve trgovine ljudima - prema državljanstvu -

Godina	2002.	2003.	2004.	2005.	Ukupno
Rumunija	32	15	7	3	57
Moldavija	13	18	4	8	43
Ukrajina	10	8	10	6	34
SCG			16	23	39
Rusija	4	1		1	6
Gruzija			2		2
Bugarska	1		1	1	3
BiH		1			1
Albanija			1		1
Hrvatska			1	1	2
Irak			1		1
Kongo				1	1
Ukupno smešteno	60	43	43	44	190

U cilju zaštite prava i interesa žrtava, Republika Srbija je potpisala Izjavu o obavezama na Ministarskom forumu Pakta stabilnosti održanog u Tirani 2002. Potpisivanjem ove izjave Ministarstvo unutrašnjih poslova obavezalo se da će legalizovati status i garantovati produžetak boravka stranim državljanima žrtvama trgovine ljudima do završetka njihovog oporavka, a u cilju obezbeđivanja njihovog svedočenja protiv trgovaca ljudima, i time efikasnijeg prekidanja mreže ovog vida organizovanog kriminala.

Imajući u vidu pomenute standarde zaštite žrtava trgovine ljudima, kao i međunarodne obaveze naše zemlje, 2004. godine ministar unutrašnjih poslova je doneo Instrukciju o uslovima odobrenja privremenog boravka stranim državljanima žrtvama trgovine ljudima.³

Prema ovoj instrukciji, organ unutrašnjih poslova, nadležan prema mestu boravka žrtava, može odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga stranim državljanima za koje Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima⁴ proceni da im treba pružiti zaštitu i tretman kao žrtvama trgovine ljudima.

Žrtvi trgovine ljudima može se odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga u trajanju od:

- 3 meseca, u cilju pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u zemlju porekla ili prethodnog prebivališta;
- 6 meseci ukoliko saraduje sa organima vlasti u otkrivanju krivičnih dela i izvršilaca;
- jedne godine ukoliko aktivno učestvuje u sudskom postupku kao svedok ili oštećeni, kao i u slučaju kada to zahtevaju razlozi njene lične bezbednosti.

U cilju suzbijanja trgovine ljudima, za poslednjih pet godina Ministarstvo unutrašnjih poslova je podnelo ukupno 182 krivične prijave protiv 250 lica zbog izvršenja 294 krivična dela u vezi sa trgovinom ljudima.

³ Dana 5. jula 2004. godine ministar unutrašnjih poslova doneo je Instrukciju o uslovima za odobrenje privremenog boravka stranim državljanima žrtvama trgovine ljudima, a na osnovu člana 101. Zakona o kretanju i boravku stranaca i međunarodnih obaveza koje je naša zemlja preuzela.

⁴ Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima osnovana je 1. marta 2004. pri Zavodu za vaspitanje dece i omladine u Beogradu koji je u nadležnosti Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike.

4. INSTITUCIONALNI OKVIR I KOORDINACIJA AKTIVNOSTI

Problem trgovine ljudima je teško uspešno suzbiti bez saradnje različitih aktera u zemlji i van nje. U skladu sa tim, međunarodna zajednica je podržala i osnažila napore državnih institucija Republike Srbije da stvore strateško partnerstvo sa predstavnicima nevladinih i međunarodnih organizacija u zemlji i svetu u skladu sa međunarodnim standardima.

Uz podršku međunarodne zajednice, a posebno Misije OEBS-a, 2001. godine kreirano je prvo multidisciplinarno telo za borbu protiv trgovine ljudima na federalnom nivou (tadašnja Savezna Republika Jugoslavija) čiji su članovi bili predstavnici državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija. Kreiranjem ovog multidisciplinarnog tima omogućena je efikasnija borba protiv trgovine ljudima na teritoriji Republike Srbije. Multidisciplinarni pristup je obuhvatio preventivne aktivnosti, aktivnosti pomoći i zaštite žrtava, kao i izmene zakona i efikasnije gonjenje učinilaca i međunarodnu saradnju. Posle usvajanja Ustavne povelje Srbije i Crne Gore 2003. godine ovakav model rada je preuzet i nastavljen na nivou Republike Srbije.

Na republičkom nivou je uspostavljen Nacionalni mehanizam za koordinaciju aktivnosti i kreiranje politike borbe protiv trgovine ljudima. Ovaj mehanizam se sastoji iz dva nivoa: centralnog - strateškog⁵ i operativnog.

Centralni nivo za implementaciju čine:

- 1) Savet za borbu protiv trgovine ljudima;
- 2) Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima;
- 3) Republički tim za borbu protiv trgovine ljudima.⁶

Operativni nivo čine:

- 1) Pravosudni organi i policija;
- 2) Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima.

Značajnu podršku i na operativnom nivou pružaju specijalizovane nevladne i međunarodne organizacije.

Na inicijativu i uz podršku međunarodne zajednice stvoren je i prvi institucionalni mehanizam za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava (Nacionalni mehanizam⁷). Ovim mehanizmom identifikovani su svi akteri koji mogu doći u kontakt sa žrtvama, odnosno potencijalnim žrtvama trgovine ljudima, kao i sistem neophodne pomoći koji obuhvata medicinsku, psiho-socijalnu i pravnu pomoć. Takođe, u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova formirani su specijalni policijski timovi za borbu protiv trgovine ljudima, kao i specijalizovane jedinice u okviru Uprave kriminalističke policije i Uprave granične policije.

Prvi važan deo ovog mehanizma predstavlja Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike, odnosno Služba za koordinaciju zaštite žrtava trgovine ljudima, koja je formirana u okviru Zavoda za vaspitanje dece i omladine u Beogradu. Služba je od 1. juna 2005. godine u potpunosti integrisana u sistem socijalne zaštite, a nastala je kao rezultat zajedničkog projekta Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike i Misije OEBS-a u Republici Srbiji. Ključna uloga Službe je zaštita ljudskih prava žrtava pri njihovoj identifikaciji i tokom procesa pružanja pomoći i zaštite. Služba u svom radu svakodnevno saraduje sa specijalizovanim nevladinim organizacijama, policijom i pravosudnim organima, kao i drugim profesionalcima i organizacijama aktivnim na polju borbe protiv trgovine ljudima. Ovaj model rada Službi daje mogućnost kreiranja fleksibilnih modela pomoći u skladu sa individualnim potrebama žrtve. Istovremeno, Služba u partnerstvu sa ostalim subjektima aktivnim na polju borbe protiv trgovine ljudima, garantuje kontinuirani rad na zaštiti i pomoći žrtvama trgovine ljudima. Takođe, pri Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalne politike formiran je Sektor inspekcije rada koji ima značajnu ulogu u sprečavanju trgovine ljudima, posebno najgorim oblicima dečijeg rada i radnoj eksploataciji.

Drugi važan deo Nacionalnog mehanizma za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava predstavlja Republički tim za borbu protiv trgovine ljudima. Ovo multidisciplinarno telo, koje se sastoji od predstavnika državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija, predstavlja forum na kome se dogovara dugoročna, višesektoralna i koordinisana politika borbe protiv trgovine ljudima. Ovaj forum pruža mogućnost za bržu razmenu informacija u vezi sa aktivnostima preduzetim na ovom polju, kao i povratne informacije o njihovim rezultatima. Time se omogućava planiranje i sprovođenje aktivnosti usmerenih na prevazilaženje uočenih nedostataka u postojećem zakonodavstvu, načinima rada ili pružanju usluga (potencijalnim) žrtvama trgovine ljudima. Članovi Republičkog tima u skladu sa svojim mandatima sprovode aktivnosti u četiri radne grupe:

- u oblasti prevencije i edukacije,
- zaštite žrtava,
- sprečavanja trgovine decom i
- krivičnog gonjenja učinilaca.

Sistemska podršku za implementaciju Strategije pružice i ostali državni organi i institucije, svaki iz svoje nadležnosti.

Važno je napomenuti da konstruktivno uključivanje nevladinog sektora kao ravnopravnog partnera u ovoj borbi omogućava da se vladine mere preduzete u ovim oblastima adekvatno dopune aktivnostima, iskustvom i ekspertizom nevladinih organizacija.

U cilju održivosti kapaciteta, odnosno redovnog sprovođenja aktivnosti i mera u borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava, neophodno je uspostaviti mehanizme za finansiranje iz budžeta Republike Srbije.

Republika Srbija je izradom Strategije za borbu protiv trgovine ljudima kao i svojim dosadašnjim inicijativama i aktivnostima pokazala punu spremnost i političku volju da se pridruži svetskim naporima u borbi protiv ovog oblika organizovanog kriminala i višeslojnog, kompleksnog i dinamičnog društvenog fenomena, sa znatnim štetnim i dugoročnim posledicama, kako za pojedince - žrtve trgovine ljudima, tako i za društva u kojima se ovaj oblik savremenog ropstva i drastičnog kršenja ljudskih prava događa.

⁵ Prilog br. 1 Strateški subjekti borbe protiv trgovine ljudima.

⁶ Prilog br. 2 Shema Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima.

⁷ Nacionalni mehanizam za upućivanje žrtava je okvir rada baziran na saradnji različitih aktera u borbi protiv trgovine ljudima. Primenom ovakvog okvira rada državi je omogućeno da zaštiti ljudska prava žrtava trgovine ljudima i da kroz strateško partnerstvo sa nevladinim sektorom omogući sveobuhvatni odgovor na problem trgovine ljudima. Za više informacija o ovome pogledati: National Referral Mechanisms, Joining Efforts to Protect the Rights of Trafficked Persons, A Practical Handbook, OSCE/ODIHR 2004.

5. STRATEŠKI CILJEVI

Strateški ciljevi Republike Srbije u borbi protiv trgovine ljudima grupisani su u pet oblasti: institucionalni okvir, prevencija, pomoć, zaštita i reintegracija žrtava, međunarodna saradnja i praćenje i evaluacija rezultata.

Institucionalni okvir

1. Unapređenje Nacionalnog mehanizma za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava putem:
 - 1.1. formalizovanja mehanizma saradnje vladinih, nevladinih i međunarodnih aktera u borbi protiv trgovine ljudima na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, i to zaključivanjem protokola o saradnji kojima će biti jasno definisane uloge i odgovornosti pojedinih aktera;
 - 1.2. kontinuiranog pregleda aktivnosti svih aktera uključenih u identifikaciju žrtava;
 - 1.3. kontinuiranog pregleda aktivnosti svih aktera uključenih u pružanje pomoći i zaštite žrtava;
 - 1.4. planiranje sredstava u budžetu Republike Srbije za podršku realizaciji aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima i zaštite žrtava. Od posebne je važnosti obezbeđivanje sredstava u budžetu za kontinuiranu finansijsku podršku skloništim za žrtve trgovine ljudima.⁸
2. Obučavanje i stručno usavršavanje svih aktera uključenih u prepoznavanje i pružanje usluga žrtvama trgovine ljudima u cilju bolje identifikacije, pomoći i zaštite žrtava putem:
 - 2.1. usavršavanja stručnjaka koji mogu doći u prvi kontakt sa žrtvama trgovine ljudima, posebno radnika iz sistema socijalne zaštite, zdravstvenih radnika, radnika policije, inspektora rada, prosvetnih radnika, konzularnih radnika, i dr.;
 - 2.2. usavršavanja stručnjaka koji rade na sprovođenju zakona, posebno predstavnika sudstva, tužilaštva, policije, i dr.;
 - 2.3. usavršavanja vladinih i nevladinih stručnjaka koji rade na pružanju direktne pomoći žrtvama, posebno zdravstvenih radnika, radnika iz sistema socijalne zaštite, osoblja skloništa i dr.
3. Poboljšanje pravnog okvira rada u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama putem:
 - 3.1. analize zakonodavstva i sudske prakse u vezi sa svim oblicima trgovine ljudima;
 - 3.2. izrade preporuka i izmena odgovarajućih zakonskih propisa na osnovu rezultata ovih analiza.
4. Unapređenja statističkog praćenja pojave u cilju poboljšanja nacionalnog odgovora na trgovinu ljudima na strateškom i operativnom nivou putem:
 - 4.1. sistematskog prikupljanja podataka o podložnosti trgovini ljudima, posebno žena i dece;
 - 4.2. sistematskog prikupljanja podataka o novim trendovima trgovine ljudima, i
 - 4.3. sistematskog prikupljanja podataka o profilu žrtava.

⁸ Tokom 2006. godine skloništa NVO Savetovalište protiv nasilja u porodici i NVO Atina, specijalizovana za smeštaj i podršku žrtvama trgovine ljudima, će funkcionisati uz podršku stranih donatora i IOM programa za direktnu asistenciju.

Prevencija

5. Povećati nivo svesti o problemu trgovine ljudima kao oblika modernog ropstva putem:
 - 5.1. povećanja nivoa svesti najšire javnosti;
 - 5.2. povećanja nivoa svesti rizičnih grupa, a na osnovu rezultata istraživanja i njihove redovne evaluacije;
 - 5.3. povećanja nivoa svesti klijenata i potencijalnih eksploatora žrtava trgovine ljudima;
 - 5.4. povećanja nivoa svesti državnih i nevladinih predstavnika koji rade sa grupama pod rizikom.
6. Smanjiti faktore rizika i podložnosti problemu putem:

- 6.1. poboljšanja znanja grupa pod rizikom o merama opreza koje mogu preduzeti u cilju smanjenja rizika od trgovine ljudima;
- 6.2. poboljšanja socijalnih i ekonomskih uslova grupa pod rizikom, posebno sprovođenjem Strategije za smanjenje siromaštva, i
- 6.3. razvijanja ekonomskih i socijalnih programa za osnaženje žena i dece pod rizikom.

Pomoć, zaštita i reintegracija žrtava

7. Poboljšati identifikaciju žrtava svih oblika trgovine ljudima putem:
 - 7.1. poboljšanja sposobnosti vladinih i nevladinih predstavnika da identifikuju žrtve različitih oblika trgovine ljudima;
 - 7.2. adekvatne identifikacije žrtava i olakšanja samoidentifikacije osoba kojima se trguje.
8. Sprečiti sekundarnu viktimizaciju žrtava/svedoka od strane državnih organa putem:
 - 8.1. doslednog poštovanja ljudskih prava žrtava i primene međunarodnih standarda zaštite ljudskih prava žrtava trgovine ljudima u borbi protiv trgovine ljudima, kao što su UNICEF Smernice za zaštitu prava dece žrtava trgovine decom u jugoistočnoj Evropi⁹ i UNHCHR Principi i smernice o ljudskim pravima i trgovini ljudima,¹⁰ i
 - 8.2. unaprediti propise u svrhu efikasnije zaštite žrtve i omogućiti otkrivanje, procesuiranje i sankcionisanje izvršilaca krivičnog dela trgovine ljudima;
 - 8.3. omogućiti efikasno obeštećenje za žrtve trgovine ljudima.
9. Sačiniti dugoročne programe zaštite i reintegracije žrtava trgovine ljudima radi:
 - 9.1. pružanja psihosocijalne podrške, pomoći i zaštite svim žrtvama trgovine ljudima, nezavisno od njihove volje da sarađuju sa državnim organima u istražnom i dokaznom postupku;
 - 9.2. omogućavanja nastavka školovanja;
 - 9.3. profesionalnog usavršavanja;
 - 9.4. iznalaženja adekvatnog smeštaja za žrtve trgovine ljudima, i
 - 9.5. iznalaženja mogućnosti za dobijanje mesečne nadoknade u procesu (re)integracije.

⁹ Guidelines for Protection of the Rights of Children Victims of Trafficking in Southeastern Europe Dostupno na sajtu Human Rights Library of University of Minnesota na: www1.umn.edu/humanrts/instreet/UnicefGuidelines2004.doc

¹⁰ United Nations High Commissioner For Human Rights Principles and Guidelines on Human Rights and Trafficking, E/2002/68/Add.1 (2002). [www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/E.2002.68.Add.1.Enopendocument](http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/E.2002.68.Add.1.Enopendocument)

Međunarodna saradnja

10. Ostvariti kontinuiranu međunarodnu i regionalnu saradnju sa drugim službama, institucijama, organizacijama koje rade na ovom problemu u cilju efikasnijeg gonjenja učinilaca krivičnog dela trgovine ljudima i drugih krivičnih dela sa elementima eksploatacije ljudi putem:
 - 10.1. potpisivanja i sprovođenja odgovarajućih pravnih instrumenata za zajedničko priznavanje dokaza i zajedničke istrage uz saradnju tužilaštva, policije i sudstva iz drugih zemalja, uključujući saradnju sa Interpolom, Europolom, SECI centrom, SEEPAG-om i drugim organizacijama;
 - 10.2. poboljšanja sistema razmene podataka sa drugim zemljama;
 - 10.3. ubrzanja postupka pravne pomoći, posebno izručenja učinilaca kada se radi o krivičnom gonjenju za trgovinu ljudima;
 - 10.4. sprovođenja sveobuhvatne finansijske istrage u cilju pronalaženja i oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela trgovine ljudima i srodnih krivičnih dela sa elementima eksploatacije ljudi.

Praćenje primene mehanizama za borbu protiv trgovine ljudima i evaluacija rezultata

11. U cilju uspostavljanja uspešnog Nacionalnog mehanizma za borbu protiv trgovine ljudima, neophodno je vršiti redovnu analizu delovanja državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija. U tom smislu Republički tim će, periodično, sačinjavati izveštaj o rezultatima sprovedenih mera i aktivnosti predviđenih Strategijom i Akcionim planom (koji će biti donet) i izveštaj dostavljati Savetu za borbu protiv trgovine ljudima.

Da bi se omogućio bolji uvid u proces realizacije strateških ciljeva, svi članovi Republičkog tima će podnositi godišnji izveštaj Koordinatoru za borbu protiv trgovine ljudima, koji se nalazi na čelu Republičkog tima.

Na osnovu izveštaja Republičkog tima Savet za borbu protiv trgovine ljudima će vršiti analizu rezultata i dostavljati nadležnim organima preporuke za reviziju strateških ciljeva i predlagati neophodne mere.

6. BUDŽET

Strateški i specifični ciljevi će biti realizovani kroz različite aktivnosti vladinih i nevladinih aktera predviđenih Strategijom borbe protiv trgovine ljudima.

Sredstva potrebna za sprovođenje ovih aktivnosti treba obezbediti iz budžeta Republike Srbije.

7. ZAVRŠNI DEO

Sastavni deo ove strategije su dva priloga:

- prilog 1 "Strateški subjekti borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji", i
- prilog 2 "Shema Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima".

Ovu strategiju objaviti u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog 1

STRATEŠKI SUBJEKTI BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA U REPUBLICI SRBIJI

Стратешки субјекти борбе против трговине људима у Републици Србији

7. децембар 2006

Влада је 14. октобра 2004. године донела Одлуку о образовању Савета за борбу против трговине људима

Савет за борбу против трговине људима, председник Драган Јочић, министар унутрашњих послова
Чланови:

Др Слободан Вуксановић, министар просвете и спорта	Зоран Стојковић, министар правде
Слободан Лаловић, министар рада запошљавања и социјалне политике	Лидија Смиљанић, помоћник министра финансија
Др sciТомица Милосављевић	Савет је конституисан 12. децембра 2005. године

Координатор за борбу против трговине људима, пуковник Душан Злокас – начелник Управе граничне полиције
Решењем министра унутрашњих послова 28. децембра 2001. године постављен на ову функцију

Републички тим за борбу против трговине људима, основан 30. маја 2002. године

Саветодавно тело Републичког тима за борбу против трговине људима, образовано фебруара 2004. године

Prilog 2 SHEMA REPUBLIČKOG TIMA ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

